hun heerlijkheid te geven. En daarin juist, dat Jezus dit afslaat en heel de aarde weer voor zijn God opeischt ligt de oorlogsverklaring. Van daar al gaat eerst de eigenlijke strijd in.

Doch nu strekt de tegenstelling tusschen Satan en Christus dan ook veel verder.

Als de Duitschers of Engelschen op koloniaal terrein hun macht willen vergrooten, dan zenden ze immers niet enkel een vloot en troepen, maar pogen ze ook in het hart van het land in te dringen; de instellingen van het volk aan zich te trekken; er zelf de wet te geven en recht te spreken; en allengs derwijs over den geest van het volk en zijn gewoonten te gaan heerschen, dat ze elke macht en kracht en werking in het volk omzetten en ombuigen naar hun belang.

En dit nu heeft ook Satan gedaan.

Hij heeft er zich niet mede tevreden gesteld, om *de harten* der menschen van God af te trekken, maar hij is ingedrongen in het *organisch samenstel* van ons menschelijk leven. Hij heeft zijn geest geblazen in alle instellingen en vormen en gewoonten des levens. Hij is ingedrongen in al die invloeden, machten en werkingen, die ons menschelijk leven beheerschen. Hij heeft aan zich en zijn macht dienstbaar gemaakt alle verbindingen en verhoudingen, alle regelingen en gangen, waarin zich ons menschelijk leven beweegt. En zoodoende eerst is hij er in geslaagd om op aarde zijn heerschappij te vestigen door allerlei „overheden en machten, door allerlei duisternis en geestelijke boosheden".

Van al die machten en werkingen, van al die krachten en heerschappijen ondergaat nu de enkele mensch allerlei overweldigenden invloed. We worden beheerscht door allerlei invloed van onze wetgeving, van onze rechtspraak, van onze gewoonten en usantiën, van de publieke opinie en den heerschenden toon, van de machten, die op de beurs en in den handel, bij bedrijf en nering den gang van zaken bepalen, van de machten der valsche philosophie, van lasterende praat, van spot en hoon, van onware litteratuur en van machtige persoonlijkheden. En overmits nu Satan al deze kanalen en geleiddraden en voertuigen, of wilt ge al deze cilinders, veeren en raderen van ons menschelijk leven aangrijpt, om zijn heerschappij op ons te doen werken, is aan de kerk de ontzaglijke taak opgelegd, om in al deze gangen, werkingen en uitingen van ons menschelijk leven den invloed van Satan op ons menschelijk hart te breken en er den goddelijken invloed van Christus voor in plaats te brengen.

Dit zou nu niets baten, zoo God de Heere niet het wonder der wedergeboorte wrocht in het hart zijner uitverkorenen. Want welke betere invloeden ge op een menschenziel ook werken laat, zoolang de zondaar met de vezelen van zijn hart aan Satan vastligt, baat uw bewerking ten principieele toch niets, en kunt ge hoogstens *vergulden* op hem tooveren, maar nooit *goud* doen schitteren in zijn ziel.

Vandaar dat de kerk altoos het *cor ecclesiae* in de uitverkiezing blijft eeren, en altoos uitgaat van het wondere werk des Heeren dat gewrocht wordt in de toebrenging van den afgedoolde, in de rechtvaardiging van een goddelooze en in het levendmaken van een die dood was.

Maar, dit werk Gods ondersteld zijnde, en de kerk uit die daad Gods opkomende, zoo is en blijft het dan toch de taak en de hooge roeping dier kerk, om in een wereld, in wier gansche organisatie deze heerschappij van Satan nestelt, *tegen die heerschappij* moedig op te komen, *tegen die heerschappij* het zwaard aan te gorden; en zonder kwartier of wapenstilstand, rusteloos en zonder verpoozen, nu en altoos, tot aan 's Heeren wederkomst den strijd, den krijg, den oorlog op leven en dood met *deze Satanische heerschappij* door te zetten.

Van vroom in de kerk, maar zonder Christelijke belijdenis of Christelijken strijd in de wereld, kan dus geen oogenblik sprake zijn.

De vrede komt op aarde *nooit*, en *kan* er nooit komen, om de eenvoudige reden, dat er *nooit* een vergelijk noch verzoening met Satan mag tot stand komen, en er dus van geen vrede sprake *kan* zijn, alvorens Satan *ganschelijk* teruggedreven, neergeveld en verpletterd is. En overmits ge nu uit Gods Woord weet, dat de Kerk zelve dit niet vermag, en dat Christus *zich zelven* de eere heeft voorbehouden, om in de laatste ontzettende worsteling Satan eindelijk den genadeslag toe te brengen, zoo is het immers uitgemaakt, dat de Kerk van Jezus *strijdende* kerk moet blijven, elken dag en elken nacht in openbaren oorlog met den vijand Gods en der menschen, d. i. met Satan en zijn rijk en heerschappij en alzijdige macht en invloed.

KUYPER.

„Het haar mijns vleesches is te berge gerezen!"

Het haar mijns vleesches is te berge gerezen van verschrikking voor U, en ik heb gevreesd voor uwe oordeelen. Ps. 119:120.

De volmaakte liefde drijft de vrees buiten, maar om ze buiten te *kunnen* drijven, moet die vreeze er toch eerst *geweest* zijn.

o, Men neemt in onze laffe lauwe dagen den dienst des Heeren zoo op het allerlichtst. Het is alles maar liefde. Wie zoo maar wil kan gelooven. En als van geloof nog geen dieper spoor te zien is, dan dat de persoon in quaestie niet meer tegenspreekt, maar eenigszins meeloopt, dan heet dat toch reeds bekeering, en deze snel uitgesproten en opgeschoten bekeerling »een lief mensch," die stellig meetelt, straks vooraanzit.

Wat vatte de Psalmist de zaak dan toch veel dieper op.

Hij *sprak* maar niet over het Eeuwige Wezen; maar zocht de verborgen tegenwoordigheid van dat Eeuwige Wezen te ontdekken; rustte niet eer hij zich als van aangericht tot aangezicht tegenover den Eeuwige vond; en toen hij zoo voor den heiligen God stond, greep hem zulk een ontzaglijke beving en verschrikking aan, dat niet maar het haar van zijn hoofd, maar tot *het haar op zijn huid* toe overeind stond van vreeze en ontzetting.

Natuurlijk, in die vreeze en ontzetting bleef de Psalmist niet. Straks is diezelfde man »vroolijk over 'sHeeren toezegging als een die een grooten buit vond" (vs. 162).

Of de Psalmist Gods teedere liefde gesmaakt heeft! Allicht meer dan een onzer. En ook bij hem heeft die liefde, hoe meer ze in de *volmaakte* liefde overging, de vreeze ook bij hem buitengesloten.

Maar de liefde die dat in hem vermocht, was dan ook geen gevoelsbeweging, geen oppervlakkig voor lief houden, geen ondiep minnen. Och, wat zou zulk een eigengemaakte liefde ooit vermogen! Neen, die liefde was in hem *uitgestort*. Hem toegekomen door den Heiligen Geest. Het was liefde uit God in zijn schepsel overgevloeid, om met goddelijke liefde den Eenige te kunnen minnen. Een liefde met hemelschen gloed; een liefde als met engelenzuiverheid; liefde met spankracht; liefde die heel zijn wezen meesleepte; een liefde die nog machtiger dan de vreeze bleek, en daarom die vreeze overmande; en er nu toebracht om dien ontzaglijken God in zijn Majesteit als een kind zijn vader te minnen.

Zoolang ge die vreeze voor de ontzaglijke majesteit des Heeren HEEREN niet, althans eenigszins bij ervaring kent, is God u nog een vreemde, en wat ge liefhebt, een *voorstelling* van uw God, maar God *zelf* niet.

Werkt, zegt de heilige apostel, uws zelfs zaligheid *met vreezen en beven!*"

De genade moet vastgehouden, zegt hij in zijn brief aan de Hebreën, »want de Heere onze God *is een verterend vuur!*"

Toen de heilige apostel de heerlijkheid van den Eeuwige in het aanschijn zijns Zoons op Pathmos zag, »*viel hij als dood voor zijn voeten.*"

De profeet Habakuk schrijft: Als ik de nadering des Heeren HEEREN merkte, „zoo werd mijn buik beroerd; voor zijn stem hebben mijne lippen gebeefd; verrotting kwam in mijn gebeente; en ik werd beroerd in mijne plaats."

»Op dezen zal ik zien," roept de Heere bij Jesaia, »op den arme en *verslagene* van geest en *die voor mijn woord beeft*."

»Omdat uw hart *week* geworden is," spreekt de Heere door de profetesse Hulda tot Josia en zijn volk, »omdat uw hart *week* geworden is en gij u voor Gods aangezicht vernederd hebt, en uw kleederen hebt gescheurd en geweend voor mijn aangezicht," daarom zal Ik u weder genadig zijn.

»Wie zou kunnen bestaan," vragen de lieden van Bethsemes, »voor dezen heiligen God en tot wien van ons zal Hij optrekken?"

»Het is een *gebroken* geest en een *verslagen* hart, dat de Heere niet verachten zal," roept David uit.

En wáár ook, in heel de heilige historie, iets van de heerlijkheid des Heeren en van de majesteit onzes Gods doorbreekt, al is het ook maar in een gezicht of in de verschijning van een engel, daar grijpt altoos vreeze en ontzetting den aanschouwer aan, en moet de Heere of zijn engel eerst die *vreeze* bedaren doen, eer er voortgang kan zijn van *openbaring*.

Bij Horeb greep beving heel het volk aan. En de vraag: »Wie zal God zien en leven?" is genomen uit de ontzettende praktijk

Niet liefde, maar *vreeze* des Heeren, is deswege het *beginsel* van alle wijsheid.

Ongetwijfeld die *vreeze* moet straks door *liefde* doorgloeid, gebroken en buitengesloten worden, maar toch *vreeze des Heeren* blijft altoos het begin.

Wie nog niets dan die *vreeze* kent, is er nog niet. Het mag bij die *vreeze* niet blijven; want wie vreest heeft pijn en is nog niet volmaakt in de liefde.

Maar toch eerst als de liefde op het hoogst en dus *volmaakt* is, bezit ze macht om *alle* vrees buiten te drijven.

En als ge wel liefhebt, maar de liefde in u kent geen worsteling en vindt geen vreeze, waar ze tegen ingaat, dan moge er een *aanvang* van liefde in u zijn, maar *volmaakt* is dan uw liefde nog volstrekt niet.

Als ge eens begont, met iets minder *over* God en iets meer *tot* God te spreken, en er u op inspandet, om nooit anders te bidden, dan na uzelven eerst als in de tegenwoordigheid des Heeren HEEREN te hebben geplaatst, en alzoo tot den Eeuwige te spreken voor de aanspraakplaats zijner heiligheid.

Bezig zijn met den Heere HEERE is nog zoo heel iets anders dan een vluchtig denken aan den Eeuwige. Bezig zijn met dat Eeuwige Wezen is een indenken van zijn Deugden en Volmaaktheden, een indenken van zijn Heerlijkheden, een indenken van zijn Werken vol majesteit. Het is een ingaan in die onnaspeurlijke Oneindigheden en Eeuwigheden. Een u verliezen in zijn onuitsprekelijke Almacht en Alomtegenwoordigheid. Een u inleven in zijn ondoorgrondelijke Wijsheid en Voorzienigheid. Een verzinken in zijn Glorie en Majesteit. Een aanbiddend bewonderen van zijn Raad en zijn Besluit. Een staren in zijn ondoorgrondelijke Ontfermingen en Barmhartigheden. Een beven voor zijn vlekkelooze Heiligheid. Een voelen van de aannadering uws Gods als Hij de wereld schept, en in het Paradijs u in Adam oproept, en in zijn Zondvloed en zijn oordeelen de wereld verschrikt, of op Horeb ook u toespreekt uit de donkerheid en het vuur en den rookdamp. Meer nog een merken van de indaling zijner Majesteit als op Golgotha het Lam Gods ten offer wordt gewijd, en in de Verrijzenis en Hemelvaart van Christus en in de uitstorting van den Heiligen Geest de majesteit des Heeren HEEREN zich toont aan zijn schepsel.

Vluchtig denken *aan* geeft evenmin iets als rad spreken *over* God. Uw denken aan Hem moet bestendig, moet ingaand, moet met inspanning van heel uw ziele wezen. Een denken uit de ontzaglijke tegenstelling van *zijn* Majesteit en *uw* niets, van *zijn* Heiligheid en *uw* doemwaardigheid. Alles glans in Hem, alles duisternisse over u. In Hem uw leven, in u den dood.

En als ge zoo maar eerst in uw ziel ontwaren gaat, dat ge niet met een klank, met een naam, met een beeld, maar wezenlijk met DEN LEVENDEN GOD te doen hebt, o, dan zal de Heilige Geest zelf wel de onderwijzing in de liefde Gods bij u beginnen, maar dan zal het u ook de wondere liefde *van uw God* zijn, en zullen zich wonderlijk en ondoorgrondelijk de eeuwige diepten van zijn ontferming voor u ontsluiten.

En als het dan geen gebeuzel meer is over oppervlakkige goedigheid, waarmeê ge uw eigen ziel ophieldt, maar de Heilige Geest begint u Gods *wezenlijke liefde* te ontvouwen, dan eerst zult ge eens verbaasd staan over den onnaspeurlijken rijkdom van dat liefdeleven in den Eeuwige, en over den schat van genade en teederheid en goddelijk mededoogen, die uit deze Springader over uw verschrikt en bevend harte uitvloeit.

Dan zijn er geen woorden meer om het uit te spreken. Dan is elk lied onmachtig om den lof van die liefde te bezingen. Dan schittert en fonkelt er geen diamant zoo rijk en zoo schoon, als die liefde Gods u toestraalt in haar hemelschen gloed.

Dan voelt ge zelf, hoe volstrekt onbekwaam uw natuurlijke liefde is, om zulk een God weder te minnen; en schrijnt diep in uw ziel de nood, om liefde uit Hem te *ontvangen*, opdat er in u zij, waarmeê gij die Liefde niet afstooten moogt. Een druppel uit dien Oceaan in uw hart overgeapet, om gemeenschap in uw inwendigen mensch met dien Oceaan van genade te ervaren.]

o, Die predikers van *liefde* Gods, waaraan geen *vreeze des Heeren* vooraf gaat, *ze brengen* u het Evangelie niet, maar snijden de goddelijke zaligheid voor uw ziel *af*.

Ze wanen u *rijk* te maken, en ze houden u *arm*, en beletten u tot uw erfenisse te komen.

»God heb ik lief," zegt de dichter van Psalm 116; o, gewisselijk, maar eerst nadat het bij hem geweest was: »Banden des doods hadden mij omvangen, mij hadden getroffen de angsten der hel. Maar ik riep den naam des Heeren aan, zeggende: Och, Heere, bevrijd mijne ziele!" En toen verstond hij het, dat de Heere genadig en rechtvaardig is en onze God zeer ontfermende.

KUYPER.

Amsterdam, 30 Nov. 1888.

Van den scriba der Deputaten, zoo door de Synode van Utrecht als door die van Assen in zake de plannen van hereeniging benoemd, ontving ook onze redactie deze belangrijke mededeeling:

Donderdagmorgen te tien ure werd te Utrecht de Vergadering van Deputaten der Ned. Ger. en der Christ. Ger. kerken met het voorlezen van Ps. 122 en met gebed geopend door Ds. J. van Andel, wien ook verder de leiding werd opgedragen.

De samensprekingen kenmerkten zich heel den dag door een Christelijken en recht broederlijken geest.

Hoewel wegens het bekende gemis aan een gemeenschappelijken grondslag de handeling van de gezamenlijke Deputaten niet officieel kon zijn, hebben de gehouden samensprekingen toch in zoover doel getroffen, dat schriftelijke formuleeringen ter tafel werden gebracht, die ter nadere overweging zijn medegegeven en waarover in eene tweede samenkomst op 14 Dec. e k. eene nadere samenspreking zal plaats hebben, met het doel om zoo mogelijk tot een gelijkluidend advies te komen, dat beiderzijds door de Deputaten aan hunne Synode zal worden ingezonden.

De saamgekomen broeders hebben hun voornemen te kennen gegeven, hangende deze besprekingen, zich van publieke behandeling der zaak in de bladen te onthouden. Des te meer achten zij het wenschelijk, dat de zaak der vereeniging in dit stadium der onderhandeling, in plaats van voortdurend onderwerp van discussie in de bladen te zijn, te dringender door al Gods kinderen in den gebede aan den God van alle genade worde opgedragen. De vergadering werd te vier ure door Dr. Kuyper met dankzegging gesloten.

Namens de Deputaten,
de Secretarissen,
H. BAVINCK.
J. C. SIKKEL.

Deze mededeeling ontvingen we met blijdschap.

Niet zoo ongegrond was veler vrees, dat reeds de eerste ontmoeting tot botsing zou leiden, en dat om het formeele der zaak, de vrucht dezer conferentie pover zou uitvallen.

Gelijk men zich herinneren zal, hadden ook wij er aanvankelijk een donkeren blik op.

Toch blijkt dit thans niet zoo te zijn.

Er schijnen middelen en wegen te zijn uitgedacht en gevonden, om toch ook zoo uit de saamspreking van Deputaten een vrucht te laten rijpen, die als gelijkluidend advies beiderzijds aan de respectieve Synoden kon worden ingezonden; en waar de definitieve saamkomst van Deputaten reeds op 14 December bepaald is, zou dit misschien de hope doen ontluiken, dat de beide Synoden reeds in den aanvang van het volgend jaar saamkwamen.

We verblijden ons hierover hartelijk.

Er blijkt dan toch, dat er nog niet behoeft gewanhoopt te worden.

Er blijkt uit, dat als beiderzijds de scherpe pen uit de hand gelegd is, die hand nog zeer wel tot een broederlijken handdruk bekwaam is.

En daarom juist is het dunkt ons goed gezien, dat de Deputaten den wenk gaven om, hangende de onderhandelingen, de booze pen niet weer in de hand te nemen, maar dagelijks de handen biddende op te heffen tot den Troon der genade.

Ook wij zwijgen dus voorshands over deze gewichtige zaak, en wenden gaarne ook ons woord aan, om te dringen tot vuriger, inniger, volhardender gebed.

o, Als het kon, dat in alle Christelijke Gereformeerde en Ned. Gereformeerde kerken al deze Zondagen ook in de publieke gebeden deze heilige zaak van de eenheid van 's Heeren Lichaam herdacht wierd, wat kostelijke vrucht tot stilling en verbroedering der harten kon niet hier reeds van uitgaan.

Afgezien nog van de verhooring der gebeden.

En immers, wat dat aangaat, de Heere kon zich nog ontfermen, en ons genadig zijn, niettegenstaande onze groote schuld.

In tamelijk uitgebreiden kring is onlangs blaam gelegd op Professor Spruyt, een gemeentelijk hoogleeraar aan Amsterdams stadsuniversiteit.

Deze heer is philosoof; spreekt graag mee; en mengt zich met zekere gretigheid in sociale en politieke quaestiën.

Zijn standpunt is dat der conservatief-liberalisten; zijn sympathie voor de Grootprotestantsche partij, onzaliger gedachtenisse; en zal hij zich gaan oefenen in het met pijlen mikken en raken, dan is een Papist of Groeniaan hem een geliefkoosd doelwit.

Tijdens de *Maart*verkiezing van dit jaar had deze Professor Spruyt zich dan ook geroerd dat het een aard had; zelfs schreef hij een breed opgezette brochure, om onze goede kiezers opzettelijk te waarschuwen, dat ze toch in geen geval aan een Ultramontaansch landgenoot of medeburger, die tot de Roomsche kerk behoorde, hun stem mochten geven.

Een radicaal dat ging nog; een liberaal was goed; een conservatief-liberaal was het bovenstbeste; maar eigenlijk nooit een antirevolutionair, en vooral geen Roomsche.

Dit stuk heeft onze Roomsche landgenooten geweldig geërgerd, vooral onze Roomsche stadgenooten binnen de veste van Amsterdam.

Mr. Van Ogtrop, een gemeenteraadslid, dat tot de Roomsche kerk behoort, gaf aan dit gevoel van gekrenktheid lucht, toen de stedelijke begrooting aan de orde kwam, en liet onder instemming van een enkel lid in het Voorloopig verslag de aanmerking opnemen, dat het niet aanging als stedelijk ambtenaar geld uit de stedelijke kas te trekken, en dan van de aldus verkregen positie *misbruik* te maken om een deel van de poorters in hun ziel te ergeren.

Burgemeester en Wethouders antwoordden daarop in hun Memorie van beantwoording, dat h. i. de vrijheid der hoogleeraren niet aan banden kon worden gelegd.

Dit antwoord was olie in het vuur, en bij de openbare beraadslaging kwam Mr. Van Ogtrop dan ook op de zaak terug.

Edoch, zonder succes.

Vooral de heer Sillem nam het juist *voor* den heer Spruyt op. Slechts een enkel lid steunde min of meer de oppositie, en het eind van het steekspel was, dat Prof. Spruyt, zonder vrees voor openlijke *réprimande*, zich voor zijn schriftafel kon zetten, om een nieuw gerecht Papistenkost op geuzenschotelen in gereedheid te brengen.

Bij deze quaestie dient wel onderscheiden tusschen de vraag, of een hoogleeraar vrij moet zijn, om *op zijn college* te zeggen wat hij denkt, en die andere, of hij *als burger*, hoewel hij bezoldigd hoogleeraar is, het recht behoudt, om bij monde en in geschrifte te ijveren voor wat hem goed dunkt en te bestrijden wat hij wraakt.

Het eerste vraagstuk, dat verreweg het belangrijkste was, is door Burgemeester en Wethouders even, met een enkel woord, aangeroerd, maar voorts weer ondergedoken. En schier al de aandacht trok zich saam op de veel minder belangrijke quaestie, of een bezoldigd hoogleeraar een deel van zijn vrijheid als publiek persoon inboet.

Hierover nu vormde zich drieërlei opinie.

Vooreerst die der Roomsche pers, die eenparig van oordeel was, dat zulk een hoogleeraar, ter wille van zijn ambt en zijn commitenten, zich te onthouden had van wat hun onaangenaam moest zijn.

Dan die van de radicale pers, die geen enkele reden denkbaar vond, waarom men eenig lands- of gemeenteambtenaar beperken zou in zijn vrijheid van spreken.

En ten derde die van de conservatief-liberalen, die vinden, dat een Dr. Smit terecht als leeraar ontslagen wordt, zoo hij ergernis geeft door publiek *tegen het liberalisme* te ijveren, maar dat een hoogleeraar die publiek *voor het liberalisme* propaganda drijft, vrij moet zijn om te zeggen wat hem gevalt.

Ons dunkt, voor ons, Calvinisten, is er uit deze drie nog geen keus te doen.

Met twee pannetjes bakken, gelijk de conservatief-liberalen dit willen, om Smit in Apeldoorn te verdoemen, maar Spruyt in Amsterdam met lauweren te omkransen, dat gaat niet. Dat is onmanlijk en beginselloos. Daar zit geen systeem in, en dat teekent geen karakter.

De opinie van Mr. Van Ogtrop, door de meeste organen der Roomsche pers bepleit, kunnen we evenmin overnemen. Het vrije woord en de vrije gedachte is ons daartoe te kostelijk. Dwang moet niemand aangedaan. En als de heeren Spruyt, Van Leeuwen en *tutti quanti* noch humaan noch kiesch genoeg zijn, om zelven te rekenen met de beperking die hun positie hun oplegt, dan hebben we tienmaal liever dat ze „den razenden bol" tot exempel kiezen en nog grimmiger en giftiger uitschieten, dan dat tot afwering van hun pijlen, de vrijheid van het woord vernietigd worde.

Toch kunnen we daarom evenmin met de radicalen meegaan. Niet omdat ze én in zake Dr. Smit, én in zake Dr. Spruyt het opnamen voor leeraren die gezegd hadden wat hun voor den mond kwam; hierin staan we geheel aan hun zijde; te meer daar ook zij toestemmen, dat eischen van kieschheid wel terdege zelfbeheersching en tempering voorschrijven; maar wat we op hen tegen hebben is, dat we hun conclusie *onvolledig* achten.

Onze conclusie is: Ongerepte en ongekrenkte vrijheid van het woord, maar dan ook geen officieel karakter voor den man, die het vrije woord gebruiken wil.

M. a. w. een leeraar of hoogleeraar in zijn vrijheid van spreken te beperken, gaat niet aan, maar daarom juist gaat het dan ook niet aan, dat óf het rijk óf de stad, er officieel een stel leeraren of hoogleeraren op na houdt.

Het Vrije *Woord*, mits dan ook de Vrije *universiteit!*

Breek morgen den dag den officieelen band door, die thans nog vier onzer universiteiten met de Overheid verbindt, en het vraagstuk zal tot aller genoegen zijn opgelost, en het Vrije woord gered zijn.

Ware er een *algemeen geldende* wetenschap, die tot *algemeen* dwingende resultaten, niet enkel op *stoffelijk* maar ook op *geestelijk* gebied leidde, zoo hoefde dit niet.

Maar dit is *niet* het geval.

Zoodra de wetenschap het geestelijk terrein van de letteren, van de rechten of van de godgeleerdheid betreedt, plaatst ze stelsel tegenover stelsel, school tegenover school. Eenheid is er niet.

En overmits nu deze tegenover elkander staande stelsels en scholen steeds wetenschappelijke wapenen leveren voor groepen en partijen, die in het leven van *Staat en Maatschappij* tegenover elkander staan, is het onredelijk, onzedelijk en krenkend, dat de Overheid, die *aller* is, voor geld uit *aller* beurs, mannen aanstelt, die bij den strijd in Staat en Maatschappij aan de één groep van burgers *de wapenen leveren*, om de andere, op ongelijke kans, te bestrijden.

Hierdoor kiest de Overheid partij *voor* de één en *tegen* de andere groep.

In plaats van een *nationale* Overheid erlangen we dusdoende een *partij* Overheid.

En het is uit dit besef van gekrenktheid, dat Mr. Van Ogtrops oppositie voorkwam.

Slechts zocht hij het kwaad niet waar het schuilt.

Het kwaad schuilt niet in wat *Spruyt* misdeed, maar in wat *ons Staatsrecht* door de wet van 1876 zondigde.

Niet Spruyt moet gemuilband, maar de Overheid moet ophouden *partij*-scholen op te richten.

Het vrije *woord* moet gered door terugkeer tot de vrijheid ook op het erf van ons *Hooger Onderwijs*.

Dr. Van Ronkel heeft in een der Leidsche couranten een rijm geplaatst om het gebruik van het woord Deputaten en Referaten, kortom van alle basterdwoorden, af te keuren.

Toch eischt dit schijnbaar eenvoudige vraagstuk een enigszins nauwkeuriger onderzoek.

Ook Dr. Van Ronkel keurt niet *alle* vreemde woorden af.

Ook hij spreekt van de *Synode*, van de *Classis*, van het *Provinciaal* kerkbestuur, op zijn beurt gaat hij zitten als *scriba*, en zal dan niet zeggen: Nu ben ik *schrijver*. Een *officier* noemt ook hij geen *hoofdman*. Als hij zijn dienstbode met een *telegram* uitzendt, zegt hij niet: Ziehier een *snelschrift*, breng dat naar de *snelschrijving*. Och, het goede kind zou niet eens weten waar ze heen moest.

En is het nu, indien dit zoo is (en niemand zal het tegenspreken) toch niet opmerkelijk, dat Dr. Van Ronkel, die op zijn beurt al dergelijke woorden bezigt, en er zelfs studie van maakt, om het woord *Diakenen* in plaats van *Armverzorgers* te handhaven, het nu juist alleen voorzien heeft op dat arme woord *Deputaten?* Let wel, op een woord dat nu toevalligerwijs juist onder ons Doleerenden weer in zwang kwam.

Welk standpunt neemt Dr. Van Ronkel in?

Dat van *Hooft*, die elken „vreemden bedelbrok" uitwierp en de onmogelijkste Hollandsche woorden schiep, of, erger nog, van zijn epigonen, die een luitenant een „plaatsbekleedend hoofdman", een secretaris een „geheimbewaarder", een controleur een „nakijker", en een *grammatica* een *Ruygh bewerp van redekaveling* noemden?

Och neen!

Ook Dr. Van Ronkel, stuurt, als er iemand in zijn huis drong, om *de politie*; als hij moê is, stapt hij in de *tram;* als hij rijden wil laat hij een *vigilante* voorkomen; en als hij ziek is stuurt hij naar den *apotheker*.

Nog onlangs in het kerkeraadsstuk, waarbij de Doleerenden wierden uitgeworpen, sprak hij zelf van een *Missive* en van een *Commissie*, en onderteekende: Dr. Van Ronkel, *Praeses*, in plaats van Voorzitter.

Ook hij plaatst zich dus op het standpunt, dat in elke taal, in elk spraakgebruik enkele „bedelbrokken" moeten toegelaten; en dat slechts te waken zij tegen misbruik.

Hierbij komt het dus aan op het stellen van een regel, waarnaar te beoordeelen is, in welk geval zulk een vreemd woord *burgerrecht* zal erlangen, en in welk geval het *niet* mag genaturaliseerd.

En dan, dunkt ons, zal hij het met ons eens zijn, dat hier de historische oorsprong en de spraakmakende gemeente den doorslag geven..

Omdat de spoorwegen van vreemden oorsprong zijn, spreken we van *station* en *locomotief*; omdat onze legerformatie naar vreemd model ontstond, spreken we van *bataillon, regiment, generaal, kapitein* en *luitenant;* omdat onze staatsinrichting haar terminologie onder vreemde overheersching ontving, spreken we van *commissie, notaris, minister, politie*, enz. En om geen andere reden, dan omdat onze reformatie in België ontstond, en van daar, onder den invloed van Calvijn en de Hugenoten herwaarts kwam, spreken we van Synode, Scriba, Classis, Praeses, enz. ook op kerkelijk terrein.

Toen derhalve wierd ingezien, dat het onkerkelijk en ongereformeerd was, een bestendige Algemeene Synodale *Commissie* te hebben, en dat daarentegen de goede Gereformeerde kerkregel eischte, dat hetgeen een Synode of Classis na haar sluiting wilde uitgevoerd hebben, aan bepaalde personen opgedragen wierd, hebben de kerken die in Doleantie gingen, o. i. zeer